

1. UVOD

Struka i poziv sanitarnih inženjera u svijetu je poznata još od 19-og vijeka, prvenstveno se počela razvijati u Americi i Velikoj Britaniji. Ova struka ima korijene u inženjerskim zanimanjima koja su vezana uz kvalitetu življenja (vodu, vazduh, hranu, dispoziciju otpada, itd.) i zaštitu stanovništva od bolesti, kako zaraznih, tako i nezaraznih, na način da se brine o opštem dobru i javnom zdravlju.

Sanitarno inženjerstvo se bavi zaštitom i unapređenjem zdravlja kako pojedinca tako i kompletnog društva. Radni zadaci i poslovi diplomiranog sanitarnog inženjera imaju nezamjenljivo mjesto u očuvanju zdravlja stanovništva, čuvanju životne i radne sredine te kontroli provođenja i poštovanja zakonskih propisa iz ovih oblasti.

Sanitarni inženjeri usko surađuju s drugim zdravstvenim profilima s kojima uočavaju, definiraju i saniraju faktore okoline koji štetno djeluju na zdravlje pojedinaca i kompletnu životnu zajednicu. Također provode opšte i ciljano zdravstveno informisanje stanovništva kako bi se unaprijedilo zdravlje šire populacije. Sanitarni inženjer bavi se otkrivanjem zračenja, buke i drugih faktora koji narušavaju zdravlje ljudi, te predlaže i provodi odgovarajuće mjere kako bi se ono očuvalo. Uključuju se i u timski rad pri saniranju i unapređenju radne sredine. Kontrolišu uspješnost provođenja dezinfekcije, dezinskecije i deratizacije.

Rade na svim poslovima i zadacima sprečavanja i suzbijanja intrahospitalnih infekcija u zdravstvenim ustanova. Odgovorni su i za poslove primarne, sekundarne i tercijarne prevencije zaraznih i nezaraznih bolesti u domovima zdravlja uz poseban akcenat na kontroli provođenja zakonski obaveznih imunizacija i imunizacija prema epidemiološkim indikacijama.

Sanitarni inženjeri najveći dio posla obavljaju na terenu. Obilaze vodoopskrbne objekte, objekte za proizvodnju životnih namirnica, bolnice, trgovine, restorane i ostala mjesta u kojima treba obaviti sanitarni nadzor.

Predmet rada i nadzora sanitarnog inženjeringa je sve što čovjeka okružuje i sve što on koristi:

- a) voda,
- b) zemlja,
- c) zrak,
- d) hrana,
- e) stambeni i radni prostori,
- f) sredstva za higijenu i
- g) predmeti za opštu upotrebu.

1.1. Cilj i hipoteza rada

Cilj svakog istraživanja pa i ovoga u oblasti sanitarnog inženjerstva je produbljivanje suštine predmeta istraživanja, odnosno dolaska do novog saznanja o pitanju koje je predmet istraživanja, dolaska do saznanja pojava, svojstava, suštine problema i prakse u

cjelini. Predmet i cilj ovog rada je prikazivanje funkcionisanja zdravstvenih ustanova i utvrđivanje opšteg značaja sanitarnog inženjerstva u zdravstvenom sistemu.

Hipoteza je bitan dio – element i okosnica naučne zamisli i saznanja svakog istraživanja. Nakon utvrđivanja predmeta, problema i ciljeva istraživanja utvrđuje se hipoteza kao logičan i nužan slijed misaonih radnji i postupaka u projektu istraživanja. Hipoteza je u osnovi ideja za koju vjerujemo da će dovesti do rješenja problema. Znači, hipoteza je određena pretpostavka i još neprovjereni sud za koji pretpostavljamo da je istinit. Pomoću toga suda možemo tumačiti i objašnjavati niz određenih činjenica. Hipoteza se najčešće definiše kao misaona pretpostavka u obliku pojmova i stavova o mogućim činjenicama budućeg saznanja o još neotkrivenim svojstvima, odnosima, uslovima nastanka promjena ili razvoja.¹

Hipoteza ima svoj značaj i svoju funkciju u svakom konkretnom pitanju istraživanja. Ona treba da usmjeri naše istraživanje pravilnosti među činjenicama. Imajući u vidu značaj hipoteze, probleme njenog definisanja i njenu funkciju dolazi se do formulisanja hipoteze za izradu diplomskog rada koja bi mogla da glasi:

„Dokazati praćenjem rada higijensko-epidemiološke službe i analizom rezultata rada djelovanje sanitarnog inženjerstva u zdravstvu i potvrđivanje dobijenih rezultata istraživanja - da je daleko manji broj zaraznih bolesti prisutan u Unsko-sanskom kantonu u periodu 2015.godine, nego 2014.godine, s tendencijom blagog opadanja prikazanom u prvom tromesjeću 2016.godine.”

1.2. Metode rada

Nema praktičnog ni teorijski uspješnog rada bez dobre organizacije rada - bez pažljivo odabranih postupaka, odnosno bez dobro odabranih metoda. Jer, metoda je putokaz i način rada i sastoji se od niza postupaka i radnji kojima se dolazi do određenog rješenja. Bez dobro odabranih i adekvatnih metoda teško je doći do zadanog cilja u svim oblicima čovjekovog mišljenja i djelovanja.

Pri izradi ovog diplomskog rada korištene su sljedeće metode: retrospektivna metoda, dijalektička metoda, metoda analize sadržaja, deduktivna i induktivna metoda, te komparativna i statistička metoda.

Retrospektivna epidemiološka metoda usmjerena prema prošlosti bolesti, odnosno istraživanju povijesti istraživane bolesti.

Najstarija je dijalektička metoda i korištena je u ovom radu kao generalna, kao opšta osnova. Upravo ovom metodom polazi se od teze, zatim analize i konačno se dolazi do sinteze i rezultata.

Metoda analize sadržaja je usko povezana sa metodom sinteze. „Analiza sadržaja se razvila kao način sređivanja kvantitativnih podataka po najrazličitijim vrstama društvenog opštenja koje se u nauci obično naziva društvenom komunikacijom. Tu se

¹ Milorad Z., (2000), *Metodologija naučno istraživačkog rada*, str.54, Banja Luka

javljanju kvalitativne analize pisanih i usmenih komunikacija“.²

Deduktivna metoda je ona koja se često koristi u istraživanjima putem koje se zaključuje na osnovu rasčlanjivanja cjeline na više elemenata.

U primjeni induktivne metode polazila sam od niza konkretnih – pojedinačnih činjenica i tako došla do odgovarajućeg zaključka.

Komparativna metoda je neizbježna prilikom izrade ovog rada, jer bez upoređivanja zdravstvenih sistema i njihovih razlika u vremenskom intervalu i sadržini ne bi došli do adekvatnih rezultata.

Statistička metoda je korištena prilikom analize kvantitativnih podataka iz biltena.

Navedene metode su kombinovano korištene, tako da je vrlo teško odrediti koja je metoda više doprinijela uspješnosti završetka ovoga rada.

² Novak M., i Saša M. (2001), *Osnovi metodologije bezbednosnih nauka*, str.165, Beograd